

Олександр Качура

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Україна

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА СУБ'ЄКТІВ БЕЗ СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ»

Oleksandr Kachura

National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute", Ukraine

ADMINISTRATIVE PROCEDURES OF STATE REGISTRATION OF LEGAL ENTITIES AND SUBJECTS WITHOUT LEGAL ENTITY IN THE CONTEXT OF NEW LAW OF UKRAINE «ABOUT STATE REGISTRATION OF LEGAL ENTITIES AND INDIVIDUALS - ENTREPRENEURS AND PUBLIC FORMATIONS»

The article aims to study the administrative procedures of state registration of legal entities and subjects without legal entity in the context of the new Law of Ukraine «About state registration of legal entities and individuals - entrepreneurs and public formations» and working out promising directions of improvement of legislation in Ukraine in the proposed area.

In the article were defined features of administrative procedures for state registration of legal entities that are distinct from the general procedure of state registration under the Law of Ukraine «About state registration of legal entities and individuals - entrepreneurs and public formations». The author analyzed the positive aspects of amended legislation on state registration, its shortcomings and controversial issues and offered certain ways and perspective directions of improvement of registration law. The focus is on improving the procedure for registration of legal entities and subjects without legal entity.

Key words: administrative procedures, state registration, state registrar, legal entities, individuals - entrepreneurs, public formations, subjects without legal entity.

Актуальність теми статті обумовлена тим, що українське законодавство, яке регулює адміністративні процедури державної реєстрації юридичних осіб та певних суб'єктів без статусу юридичної особи (громадських формувань без статусу юридичної особи, філій, представництв тощо), носить доволі суперечливий характер. Навіть прийняття низки змін до законодавчих актів, які регулюють або безпосередньо питання державної реєстрації вказаних суб'єктів, або містять ті чи інші норми щодо їх державної реєстрації, не усунуло проблем та не призвело до створення функціонально повноцінної і дієвої системи державної реєстрації, яка б забезпечила стабільність вказаного процесу та була б заснована на відповідних єдиних засадах.

Стан дослідження проблеми. Питання адміністративних процедур державної реєстрації юридичних осіб та суб'єктів без статусу юридичної особи розглядали такі дослідники як О. М. Бандурка, Я. Є. Барц, О. Ю. Волкович, Н. В. Галіцина, І. П. Голосніченко, М. П. Гурковський, Н. І. Золотарьова, О. В. Кузьменко, О. С. Лагода, М. Г. Лихогруд, Д. В. Мовчан, В. Г. Перепелюк, О. О. Піфко, С. А. Подоляка, А. В. Солонар, М. Ф. Стахурський, В. П. Тимошук, М. М. Тищенко, Н. М. Углик, В. К. Шкарупа, О. Г. Юшкевич, О. І. Ющик та інші.

Метою статті є дослідження адміністративних процедур державної реєстрації юридичних осіб та певних суб'єктів без статусу юридичної особи у світлі нової редакції Закону України «Про

державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», а також напрацювання перспективних напрямів удосконалення законодавства України у розглядуваній сфері.

Виклад основного матеріалу. Серед адміністративних процедур державної реєстрації юридичних осіб слід виділити наступні категорії: суб'єктів підприємницької діяльності; банки; кооперативи (у тому числі житлово-будівельних і гаражних); органи територіальної самоорганізації населення; об'єднання співвласників багатоквартирних будинків; друковані засоби масової інформації та інформаційні агентства; адвокатські об'єднання; політичні партії; релігійні організації; інші юридичні особи.

Так, суб'єкти підприємницької діяльності підлягають державній реєстрації відповідно до норм Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року¹ (далі – ГК України), зокрема, статей 19, 45, 53, 58 та інших, а також відповідно до норм Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року² (далі – ЦК України) та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-IV (в редакції Закону України від 26 листопада 2015 року № 835-VIII)³.

Більшість із юридичних осіб, хоча і мають окремий статус, іншими словами – правовий статус, передбачений окремими законами України, реєструються у загальному порядку. Так, відповідно до статті 9 Закону України «Про кооперацію» від 10 липня 2003 року № 1087-IV⁴ державна реєстрація кооперативу проводиться в порядку, передбаченому законом. У Законі України «Про кооперацію» не вказано, яким саме законом врегульовано порядок державної реєстрації кооперативу. У свій час була чинна постанова Ради Міністрів Української РСР «Про порядок державної реєстрації кооперативів (філіалів, відділень) та їх спілок (об'єднань) в Українській РСР» від 11 листопада 1990 року № 339⁵. Проте ця постанова втратила чинність. Тому наразі державна реєстрація кооперативів здійснюється на загальних підставах, зокрема, на основі норм ГК України та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Проте адміністративні процедури державної реєстрації окремих юридичних осіб дійсно відмінні від загальних процедур. Так, державна реєстрація банків здійснюється згідно з Законом України «Про банки і банківську діяльність» та Закону України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV⁶. Зокрема, відповідно до пункту 9 статті 7 Закону України «Про Національний банк України» НБУ веде Державний реєстр банків. У частині 5 статті 7 Закону України «Про банки і банківську діяльність» так і вказано: державна реєстрація державних банків здійснюється відповідно до законодавства з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Чи, наприклад, реєстрація органу самоорганізації населення здійснюється виконавчим комітетом відповідної ради (реєструючим органом) відповідно до статті 13 Закону України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 року № 2625-III⁷. Проте до недоліків цієї статті (яка, до речі, має назву «Легалізація органу самоорганізації населення») можна віднести те, що досить багато важливих питань державної реєстрації у ній не передбачено. Так, не визначено порядок скасування державної реєстрації змін до установчих документів, порядок державної реєстрації припинення органу самоорганізації населення та не вирішені інші питання.

Причому це відноситься не тільки до реєстрації органів самоорганізації населення. Так, згідно

¹ *Господарський кодекс України 2003* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 18-22, 144.

² *Цивільний кодекс України 2003* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 40-44, 356.

³ *Закон про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань 2015* (Верховна Рада України). *Офіційний вісник України*, 100, 3426.

⁴ *Закон про кооперацію 2003* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 5, 35.

⁵ *Постанова про порядок державної реєстрації кооперативів (філіалів, відділень) та їх спілок (об'єднань) в Українській РСР 1990* (Рада Міністрів Української РСР). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1821-2003-%D0%BF>>.

⁶ *Закон про Національний банк України 1999* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 29, 238.

⁷ *Закон про органи самоорганізації населення 2001* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 48, 254.

статті 2 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29 листопада 2001 року № 2866-III¹ цей Закон регулює, поряд з іншим, порядок створення реєстрації об'єднань, асоціацій співвласників багатоквартирного будинку. У частині 14 статті 6 цього Закону вказано, що державна реєстрація об'єднання (асоціації) проводиться у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб. У відповідності до статті 28 цього Закону об'єднання (асоціація) вважається припиненим з дня внесення про це відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Ця стаття також передбачає окремі випадки ліквідації об'єднання. Проте у ній не вказано, чи проводиться реєстрація ліквідації об'єднання у випадку, наприклад, передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам у результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації).

Отже, на сьогодні необхідні адміністративні процедури державної реєстрації окремих юридичних осіб (банків, адвокатських об'єднань, політичних партій тощо), які відмінні від загальних процедур державної реєстрації, передбачених ГК України та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань». Проте у багатьох законах України спостерігаються прогалини у процедурах державної реєстрації, оскільки норми цих законів не у повній мірі врегульовують вказані норми, а посилання на загальні процедури державної реєстрації у них відсутнє.

Отже, варто запропонувати у законах України, які мають ті чи інші відмінності від загальних адміністративних процедур державної реєстрації, але не повністю врегульовані цими законами, передбачати бланкетні норми з посиланням на ГК України та Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Так, статтею 8 Закону України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003 року № 973-IV² було передбачено досить детальну державну реєстрацію фермерського господарства. Проте Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення єдиної системи державної реєстрації юридичних осіб» від 23 вересня 2010 року № 2555-VI³ більшість із норм цієї статті було виключено або змінено, у результаті чого вона набрала наступного вигляду: «1. Фермерське господарство підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, за умови набуття громадянином України або кількома громадянами України, які виявили бажання створити фермерське господарство, права власності або користування земельною ділянкою». На наш погляд, таку практику щодо скорочення адміністративних процедур державної реєстрації у окремих законах варто підтримати.

Певні проблеми адміністративних процедур державної реєстрації юридичних осіб та суб'єктів без статусу юридичної особи були вирішені після прийняття 26 листопада 2015 року Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» № 835-VIII⁴. Цим Законом Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» було викладено у новій редакції, а також внесено зміни та доповнення до ЦК України, законів України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII⁵, «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР⁶, «Про політичні партії в Україні»

¹ Закон про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку 2001 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 2002, 10, 78.

² Закон про фермерське господарство 2003 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 45, 363.

³ Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення єдиної системи державної реєстрації юридичних осіб 2010 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 6, 41.

⁴ Закон про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань 2015 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 2, 17.

⁵ Закон про нотаріат 1993 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 39, 383.

⁶ Закон про місцеве самоврядування в Україні 1997 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 24, 170.

від 5 квітня 2001 року № 2365-III¹, «Про кредитні спілки» від 20 грудня 2001 року № 2908-III² та до інших. Нова редакція вже була предметом дослідження як і періодиці³, так і на дисертаційному рівні⁴.

Відповідно до Пояснювальної записки до проекту Закону⁵ законопроект передбачає: передачу функцій з державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців органам місцевого самоврядування, держадміністраціям, нотаріусам та банкам (за органами юстиції залишається державна реєстрація громадських формувань); запровадження принципу екстериторіальності у межах всієї України; запровадження можливості подання електронних документів для проведення всіх реєстраційних дій та виконання інших завдань.

До позитивів нової редакції Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» можна віднести уніфікацію процедур реєстрації для юридичних осіб, для фізичних осіб – підприємців та для громадських формувань без створення юридичної особи. Як що у старій редакції окремо було передбачено реєстрацію юридичної особи, реєстрацію припинення юридичної особи, реєстрацію фізичної особи, яка має намір стати підприємцем та реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, то у новій редакції Закону державна реєстрація здійснюється за стадіями: подання документів, безпосереднє проведення державної реєстрації та інших реєстраційних дій, зупинення державної реєстрації та відмова у ній, формування реєстраційних справ тощо.

У зв'язку з прийняттям нової редакції Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» спрощено процедури державної реєстрації деяких суб'єктів. Зокрема, на сьогодні відповідно до статті 9 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI⁶ для отримання статусу юридичної особи громадське об'єднання, що здійснює діяльність без статусу юридичної особи, за рішенням вищого органу управління може звернутися для проведення процедури реєстрації в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», а раніше реєстрація громадського об'єднання передбачала окреме виконання адміністративних процедур, передбачених статтею 12 Закону України «Про громадські об'єднання».

У новій редакції вирішено колізії щодо державної реєстрації центрального органу виконавчої влади (далі – ЦОВВ). До цього у ст. 24-1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» (яка мала назву «Особливості державної реєстрації центральних органів виконавчої влади») було визначено дещо відмінні від встановленого Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI⁷ порядку державної реєстрації ЦОВВ. Зокрема, державна реєстрація новоутвореного та утвореного в результаті злиття, приєднання, поділу або перетворення ЦОВВ як юридичної особи здійснювалась у триденний строк з дня набрання чинності актом Кабінету Міністрів України про призначення керівника відповідного ЦОВВ. Тобто, про набрання чинності постанови Верховної Ради України про призначення міністра як про підставу здійснення державної реєстрації у статті 24-1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» не було вказано, що було прогалиною у законі, оскільки відповідно до частини 1 статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить, поряд з іншими, призначення за

¹ Закон про політичні партії в Україні 2001 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 23, 118.

² Закон про кредитні спілки 2001 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 15, 101.

³ Печений, О.П. (2015) До питання про місце юридичних осіб публічного права в системі юридичних осіб. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*, 30, 62-69; Смельяненко, К. (2016). Реалізація нових повноважень органами місцевого самоврядування сільського рівня в процесі децентралізації: практичні аспекти. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*, 2, 45-51.

⁴ Брильова, О.В. (2016). *Правовий статус організації роботодавців, їх об'єднань як суб'єктів трудових правовідносин*: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Одеса.

⁵ Проект Закону про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань 2015 (Верховна Рада України). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55405>.

⁶ Закон про громадські об'єднання 2012 (Верховна Рада України). *Офіційний вісник України*, 30, 1097.

⁷ Закон про центральні органи виконавчої влади 2011 (Верховна Рада України). *Офіційний вісник України*, 27, 1123.

поданням Президента України Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України, призначення за поданням Прем'єр-міністра України Голови Антимонопольного комітету України, Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голови Фонду державного майна України (пункт 12); призначення на посаду та звільнення з посади Голови Національного банку України за поданням Президента України (пункт 18) та інші повноваження у сфері призначення керівників ЦОВВ. Крім того, до недоліків статті 24-1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» можна було віднести те, що цією статтею було визначено особливості державної реєстрації лише центральних органів виконавчої влади, в поза увагою залишилися особливості державної реєстрації інших органів державної влади, у тому числі місцевих органів державної виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування як юридичних осіб. Наразі ці колізії вирішені.

До позитивних моментів нової редакції можна віднести і внесення норм про адміністративне оскарження реєстраційних дій, відмови в державній реєстрації, бездіяльності державного реєстратора (розділ V нової редакції), оскільки у старій редакції була передбачена лише можливість судового оскарження (ст.ст. 27, 38, 44, 53 старої редакції).

Проте, не зважаючи на позитивні моменти, нова редакція Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» не позбавлена недоліків та проблемних положень, які потребують вирішення.

Зокрема, відповідно до преамбули Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців. На наш погляд, тут штучно сполучені різні види реєстраційних дій – щодо суб'єктів (юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, фізичних осіб – підприємців) і щодо об'єктів (символіки юридичних осіб у випадках, передбачених законом). Проте вказаними у преамбулі відносинами нова редакція Закону не вичерпується. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» регулює також відносини з державної реєстрації таких суб'єктів як відокремлені підрозділи іноземної неурядової організації, представництва, філії іноземної благодійної організації (ст. 22), та таких об'єктів як всеукраїнський статус громадського об'єднання (ст. 24).

До вад нової редакції Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» можна віднести і вживання терміну «громадські формування». Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону громадські формування – це політичні партії, структурні утворення політичних партій, громадські об'єднання, місцеві осередки громадського об'єднання із статусом юридичної особи, професійні спілки, їх об'єднання, організації профспілки, передбачені статутом профспілки та їх об'єднання, творчі спілки, місцеві осередки творчих спілок, постійно діючі третейські суди, організації роботодавців, їх об'єднання, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій.

Проте вказана дефініція, крім цього Закону, вживається у досить обмеженому колі законодавчих актів (наприклад, ст. 11 Водного кодексу України від 6 червня 1995 року¹, ст. 22 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року № 661-IV², ст. 1 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 року № 1835-III³). Про недоцільність спроби введення в законодавчий обіг терміну «громадські формування» і штучне його поширення на суб'єктів, які за спеціальними законами мають спеціальний статус, вказувалось у і Висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, зокрема, що це невиправдано розширює предмет регулювання Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» в новій редакції.

На сьогодні при проведенні адміністративних процедури державної реєстрації філій, представництв, інших відокремлених підрозділів без створення юридичної особи існують певні

¹ Водний кодекс України 1995 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 24, 189.

² Закон про Державну прикордонну службу України 2003 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 27, 208.

³ Закон про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону 2000 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 40, 338.

особливості. Зокрема, відповідно до частини 6 статті 55 ГК України суб'єкти господарювання мають право відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи. Право відкривати свої філії, відділення, представництва без створення юридичної особи для юридичних осіб передбачено не тільки ГК України, але й іншими законами України. Так, відповідно до статті 23 Закону України «Про кооперацію» кооператив має право відкривати свої філії, відділення, представництва без створення юридичної особи. Проте згідно частини 2 статті 58 ГК України відкриття суб'єктом господарювання філій (відділень), представництв без створення юридичної особи не потребує їх державної реєстрації, хоча відомості про відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання залучаються до її реєстраційної справи та включаються до Єдиного державного реєстру в порядку, визначеному законом.

Отже, можна зазначити, що філії, представництва та інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи окремо не підлягають державній реєстрації, проте відомості про такі структури повинні залучатися до реєстраційної справи юридичної особи, яка їх відкриває, а також включаються до Єдиного державного реєстру.

Але існують суб'єкти, які мають намір та можуть здійснювати свою діяльність без статусу юридичної особи, при цьому потребують державної реєстрації, зокрема, певні громадські об'єднання (ст. 9 Закону України «Про громадські об'єднання»), структурні утворення політичних партій (ст. 11 Закону України «Про політичні партії в Україні»), постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору (ст. 7 Закону України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 року № 1701-IV¹) та інші. Крім того, існують певні суб'єкти, які можуть здійснювати свою діяльність без статусу юридичної особи, але яких не можна назвати громадськими формуваннями, наприклад, сімейне фермерське господарство без статусу юридичної особи (ст. 8-1 Закону України «Про фермерське господарство»). На наш погляд, всіх вказаних суб'єктів слід назвати «суб'єктами без створення юридичної особи», а не «громадськими формуваннями».

Висновки. Певні проблеми адміністративних процедур державної реєстрації юридичних осіб та суб'єктів без статусу юридичної особи були вирішені прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань». Нова редакція Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» має як позитивні моменти, так і проблемні питання, що потребують вирішення. На наш погляд, чинна назва – Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» може бути замінена на назву «Про державну реєстрацію юридичних осіб, суб'єктів без створення юридичної особи та фізичних осіб – підприємців». Преамбулу цього Закону можна викласти у наступній редакції: «Цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, суб'єктів без створення юридичної особи та фізичних осіб – підприємців». У тексті Закону термін «громадські формування» слід замінити на термін «суб'єкти без створення юридичної особи» у відповідних відмінках.

References:

1. *Hospodars'kyy kodeks Ukrayiny 2003 [Economic Code of Ukraine 2003]* (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 18-22, 144. [in Ukrainian]
2. *Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny 2003 [The Civil Code of Ukraine 2003]* (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 40-44, 356. [in Ukrainian]
3. *Zakon pro derzhavnu reyestratsiyu yurydychnykh osib, fizychnykh osib pidpryyemtsiv ta hromads'kykh formuvan' 2015 [The law on state registration of legal entities, individual enterprises and civic formations in 2015]* (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny [Official Bulletin of Ukraine]*, 100, 3426. [in Ukrainian]
4. *Zakon pro kooperatsiyu 2003 [The Law on Cooperation 2003]* (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 5, 35. [in Ukrainian]
5. *Postanova pro poryadok derzhavnoyi reyestratsiyi kooperatyviv (filialiv, viddilen') ta yikh spilok (obyednan') v Ukrayins'kiy RSR 1990 [Resolution on the procedure of state registration of cooperatives (branches, departments) and their unions (United) in the Ukrainian SSR in 1990]* (Rada Ministriv Ukrayins'koyi RSR). *The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1821-2003-%D0%BF>>. [in Ukrainian]
6. *Zakon pro Natsional'nyy bank Ukrayiny 1999 [The Law on the National Bank of Ukraine 1999]* (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 29, 238. [in Ukrainian]

¹ Закон про третейські суди 2004 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 35, 412.

7. *Zakon pro orhany samoorhanizatsiyi naselelnyya 2001* [The Law on self-organizing bodies of citizens 2001] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 48, 254. [in Ukrainian]
8. *Zakon pro obyednannya spivvlasnykiv bahatokvartyrnoho budynku 2001* [The Law on Condominiums 2001] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 2002, 10, 78. [in Ukrainian]
9. *Zakon pro fermers'ke hospodarstvo 2003* [The Law on farming 2003] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 45, 363. [in Ukrainian]
10. *Zakon pro vnesennyya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo stvorennyya yedynoyi systemy derzhavnoyi reyestratsiyi yurydychnykh osib 2010* [The law on amendments to some legislative acts of Ukraine concerning the creation of a unified system of state registration of legal entities in 2010] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 6, 41. [in Ukrainian]
11. *Zakon pro vnesennyya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro derzhavnu reyestratsiyu yurydychnykh osib ta fizychnykh osib pidpryyemtsiv» ta deyakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo detsentralizatsiyi povnovazhen' z derzhavnoyi reyestratsiyi yurydychnykh osib, fizychnykh osib pidpryyemtsiv ta hromads'kykh formuvan' 2015* [Law on Amendments to the Law of Ukraine "On state registration of legal entities and private enterprises" and other legislative acts of Ukraine on decentralization of authorities on state registration of legal entities, individual entrepreneurs and civic formations in 2015] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 2, 17. [in Ukrainian]
12. *Zakon pro notariat 1993* [The Law on Notary 1993] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 39, 383. [in Ukrainian]
13. *Zakon pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini 1997* [The Law on local government in Ukraine in 1997] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 24, 170. [in Ukrainian]
14. *Zakon pro politychni partiyi v Ukrayini 2001* [The Law on Political Parties in Ukraine 2001] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 23, 118. [in Ukrainian]
15. *Zakon pro kredytni spilky 2001* [The Law on Credit Unions 2001] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 15, 101. [in Ukrainian]
16. Pechenyi, O.P. (2015) Do pytannya pro mistse yurydychnykh osib publichnoho prava v systemi yurydychnykh osib [On the place of legal entities of public law in the system of legal entities]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovryaduvannya* [State building and local government], 30, 62-69 [in Ukrainian].
17. Yemel'yanenko, K. (2016) Realizatsiya novykh povnovazhen' orhanamy mistsevoho samovryaduvannya sil's'koho rivnya v protsesi detsentralizatsiyi: praktychni aspekty [Implementation of new powers by local government of rural level of decentralization: practical aspects]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine], 2, 45-51. [in Ukrainian]
18. Bryl'ova, O.V. (2016) *Pravovyy status orhanizatsiy robotodavtsiv, yikh obyednan' yak sub'yektiv trudovykh pravovidnosyn* [The legal status of employers' associations as subjects of labor relations]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.05 [Thesis for PhD degree in law]. Odesa. [in Ukrainian]
19. *Proekt Zakonu pro derzhavnu reyestratsiyu yurydychnykh osib, fizychnykh osib pidpryyemtsiv ta hromads'kykh formuvan' 2015* [The project of the Law on state registration of legal entities, individual entrepreneurs and civic formations 2015] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55405>. [in Ukrainian]
20. *Zakon pro hromads'ki obyednannya 2012* [The law on public associations 2012] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], 30, 1097. [in Ukrainian]
21. *Zakon pro tsentral'ni orhany vykonavchoyi vlady 2011* [The law on the central authorities 2011] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], 27, 1123. [in Ukrainian]
22. *Vodnyy kodeks Ukrayiny 1995* [Water Code of Ukraine 1995] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 24, 189. [in Ukrainian]
23. *Zakon pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrayiny 2003* [The law of the State Border Service of Ukraine 2003] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 27, 208. [in Ukrainian]
24. *Zakon pro uchast' hromadyan v okhoroni hromads'koho porjadku i derzhavnoho kordonu 2000* [The Law on citizens' participation in public order and state border in 2000] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 40, 338. [in Ukrainian]
25. *Zakon pro treteys'ki sudy 2004* [The law on arbitration courts 2004] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 35, 412. [in Ukrainian]